

VILÁGOS SÁG

I. ÉVFOLYAM

AZ ERDÉLYI MAGYAR DOLGOZÓK LAPJA

17. SZÁM

SZTALIN

Erdély népei szabadon ünneplhetik végre az orosz forradalom évfordulóját. Valamikor, mind a magyar, mind a román uri világban, kettőzött rendőrörszemek portyáztak ilyenkor az utcákon s gumibot meg kardlap járt Lenin és Sztalin győzelmes forradalmának életéséért. A hirverés minden eszközevel küzdöttek a régi rendszerek a tömegek felvilágosodása ellen, az ellen, hogy az elnyomott osztályok és nemzetek a maguk szabadságharcának uttörőjét fedezhessék fel az orosz 1917 eseményeiben. Most eljött mégis az a nap, amikor szabad sajtó és szabad gyülekezés hirdetheti a fölünk keletre lakó népek szocialista világának csodálatos eredményeit, éltetheti a szociális igazságot s a békét az egymásra utalt nemzetek között. Éltetheti mindazt, amit 27 évvel ezelőtt Pétervár és Moszkva munkásai, a végtelen orosz puszták parasztjai s a cári birodalom elnyomott nemzetiségei vívtak ki maguknak.

Fasiszta elnyomás nyugodott le bennünket s egy borzalmas háború vihara száguldott végig rajtunk. Alig-alig tértünk meg magunkhoz, de ma, az orosz forradalom évfordulóján, itt az ideje, hogy történelmi számadást tegyünk. A Vörös Hadsereg elhozta hozzánk is egy új világ építésének szédületesen szép, ragyogó távlatu lehetőségeit. Rajtunk mulik, Erdély népein, hogy éljünk az alkalommal és nemzeti különbségeket nélkül, testvériesen együttműködve, kiirtsuk közülünk a nemzeti gyűlölködés utolsó csiráit is, megvetvén végre egy igazságos, a dolgozók érdekei szerint való társadalom alapzatát. Rajtunk mulik, hogy az orosz forradalom nagy ember vívmányainak részeseivé váljunk mindannyian, nem ismerve többé osztályuralmakat és nemzeti elnyomásokat.

A forradalmi évfordulót nem ünnepeljük meg ölbetett kezekkel. Nincs is jogunk ünnepelni, hacsak nem munkával és harcokkal. Maga az orosz népsajtó nagy ünnepe a Vörös Hadsereg fokozott erőfeszítésével s a haditermelés emelésével ünnepli meg. Mennyivel inkább kötelességünk ma nekünk a munka és harc keményebb megfogása, amikor egy percre is magunkba szállva, csak történelmi mulasztásainkra és hiányainkra riadhatunk.

Munkát és harcot hirdetünk mi is, amikor a Világosság szerkesztőségében és kiadóhivatalában az orosz

Groza Péter miniszterelnök-helyettes az új román kormányban

A Nemzeti Demokrata Arcvonal új hadállásokat szerzett

A két hónapnál tovább tartó belpolitikai válság az új kormány megalakulásával nyugvóponttra jutott. November 5-én délelőtt 11 órakor a kormány tagjai a királyi palotában letették az esküt az uralkodó kezébe.

Sănătescu tábornok miniszterelnök szombatnapon kapott megbízatást az új kormány megalakítására. A kormánylistát egyes politikai miniszterek jellemzésével alább közöljük:

Miniszterelnök és hadügyminiszter C. Sănătescu tábornok.

Miniszterelnökhelyettes Groza Péter, az Ekés Front régi harcos vezetője.

Igazságügyminiszter Lucrețiu Pătrășcanu, a Kommunista Párt vezetője. A fegyverszüneti feltételekről szóló egyezmény aláírására Moszkvába küldött delegáció élén állt. Az augusztus 30-án létrejött kormányban államtitkári hatásköre volt az igazságügyminisztériumban. A később jelentkező reakciós hatások miatt kivált a kormányból.

Külgügyminiszter C. Vișoianu.

Kultuszminiszter Gh. Pop (Nemzeti Parasztpárt).

Háborus termelésügyi miniszter C. Brătianu (Liberális Párt).

Belügyminiszter N. Penescu (Nemzeti Parasztpárt).

Pénzügyminiszter M. Râmnicăneanu (Liberális Párt).

Egészségügyi miniszter Danielopol professzor (Liberális Párt). Régi harcos demokrata. A demokrácia vonalán haladó tanári kar irányítója.

Gazdaságügyi miniszter A. Lencuție (Nemzeti Parasztpárt).

Földművelésügyi miniszter I. Hudiță professzor (Nemzeti Pa-

rasztpárt).

Nemzetnevelésügyi miniszter Șt. Voitec professzor, a Szociáldemokrata Párt egyik legértékesebb szellemi vezetője.

Munkaügyi miniszter Lotar Rădăceanu, a szakszervezeti mozgalom régi irányítója.

A társadalombiztosítási ügyek minisztere Gh. Nicolau mérnök.

Közlekedésügyi miniszter Gheorghiu-Dej (Kommunista Párt).

Közmunkaügyi miniszter Virgil Solomon (Nemzeti Parasztpárt).

A szövetségi ügyek minisztere Gh. Fotino (Nemzeti Parasztpárt).

Kisebbségügyi miniszter Vlădescu-Răcoasă, a Kommunista Párt sokat szenvedett vezetője.

A belügyminisztériumban Th.

Georgescu (Kommunista Párt) és a közoktatásügyi minisztériumban C. Zamfir (Szociáldemokrata Párt) államtitkári hatáskört kapott. Ezenkívül még tízenegy politikai és adminisztratív államtitkárt neveztek ki.

Mint az új kormány összetételéből kitűnik, a Nemzeti Demokrata Arcvonal legfontosabb tényezői új hadállásokat szereztek az ország kormányzásában. A demokrata magyarság örömmel üdvözli azokat a férfiakat, akik harcos múlt után most a helyes megvalósítások felé vihetik megalkuvásokba sohasem tévedt törekvéseiket és hatékonyan hozzájárulhatnak az Erdély földjén is annyira óhajtott békés elrendeződés megteremtéséhez.

London Horthy Miklós üzenetére figyelmeztet

A londoni rádió vasárnap esti adásában megismételte Horthy három héttel ezelőtt elhangzott szövegének egyes megállapításait és a határozott állásfoglalást Németország ellen.

Dálnoki Miklós Béla a kormányzó parancs elhangzása után nyomban utasította a magyar csapatokat, hogy fogjanak fegyvert a németek ellen. Azoknak a honvédsapatoknak, amelyek nem tudják rögtön megfutamadni a németeket, nyomban át kell lépniük az orosz vonalakba és csatlakozniuk kell a szovjet csapatokhoz.

Világos tehát — hangoztatta a londoni rádió — hogy mi minden hazafias magyar ember

kötelessége. Nemcsak Budapest megmentéséről van szó. Ugyanakkor meg kell gátolni, hogy az egész magyar népre örökre rástüssék a szegénybélyegget, amiért az utolsó percig támogatja a zsarnokok uralmát. A londoni rádió ezután idézte Churchill szeptember 28-i beszédéből: „Amikor majd a Magyarországot szorító náci vasmarok széttörik ütéseink sulya alatt, akkor a magyar nép minden erejével és minden fegyverével azok ellen fog fordulni, akik annyi szenvedéseken keresztül a pusztulásba akarták vezetni.”

A vörös hadsereg vonakodó háborus pengő forgalomba. A vörös hadsereg által kibocsátott pengő egy enlőértékű Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott pengővel és teljes értékű fizetési eszközként szolgál a felszabadított területeken. Mindezenmü fizetés akár háborus pengővel, akár a Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott pengővel egyformán eszközölhető. Más pénzre nem is teljes órvánnyal hozhatók forgalomba, de csak az általános megmozgott árfolyamon. Minden üzleti és számviteli tilos.

forradalom évfordulója alkalmából két alapítványt teszünk és adakozásra szólítjuk fel Kolozsvár magyarságát. Egyik alapítványunk a város kórházaiban ápoló orosz és román sebesülteké legyen, azoké a hősöké, akik a vértüket adták a népek felszabadulásáért. Másik alapítványunk azoké az üldözött magyar falusiaké, akiket egy felelőtlen fasiszta terror pu ztán nemzeti hovatarozásuk miatt elűdözött otthonaiból, rájuk okádván utoljára egy letűnt világ sovíniszta mérgeét. 300 - 00 pengővel nyitottuk meg a két alapítvány gyűjtését a Népvédelmi Egyesületnél, melynek falragaszai minden utcákon munkára és

harca toboroznak a faszizmus maradv nyai ellen. Kicsiny ez a két összeg, de csak kezdetét jelképezi annak a szándéknak, hogy e-erek és tízezrek adománya is meginduljon és elősegítse a megbékélést és új építést, a demokrata Erdély megteremt sének két nagy előfeltételeit.

A munka és harc fogadalmát jelentés minden fillér, melyet akár egyénileg, akár szervezettel a Népvédelmi Egyesülethez eljuttatunk.

Találja meg ezzel a gyűjtő-mozgalommal mindenki a helyét egy új, az orosz forradalom eredményeiből tanulságot merítő demokratikus Erdély társaséletében.

Vörös Hadak Utja

Ha valaki ma, az orosz forradalom évfordulóján végigsétál Kolozsvár utcáin és terein, bizonyára nem mehet el szó nélkül néhány furcsa jelenség előtt. Utcabláklakra gondolkunk. Bizonyára vannak az ilyen tábláknál lényegesebb dolgok is, amelyekkel foglalkoznunk kell és foglalkozunk is, de ma, amikor a nagy forradalom emléke gyul szívünkben, s mintegy magunk elé idézzük a minket ért történelmi fordulat nagy előzményeit, visszaemlékezés közben mégis csak megütközünk, ha hirtelen eléink tárul egy ilyen felirat: „Hitler-tér” vagy „Mussolini-ut.”

Igaz, a város életének újjászervezése volt az első kötelesség s mindenki ezen is fáradt az elmúlt hetekben, de ha fontos volt a dögletes levegőt árasztó szemétdombok elhordása és a sötétség eltüntetése, hogy mindenütt újra tisztaság és világság legyen, akkor nem lett volna szabad ilyen sokára hagyni a legnagyobb háborus bűnözők neveinek eltüntetését sem a város képéből.

Nemcsak az a hiba, hogy Hitler és Mussolini nevét még nem kaparták le a falakról, hiszen senki sem vonja kétségbe, hogy a szemétdombok és a vaksötétség eltüntetése közben az ő neveik is sorra kerülnek. Ami meghökkentőbb, az az, hogy senkinek sem jutott még eddig eszébe a felszabadítás megörökítése a város színe előtt. S itt egy régi kolozsvári eset jut az eszünkbe. Amikor 1848 április havában az erdélyi országgyűlés az idős Wesselényi Miklós indítványára Erdély unióját Kossuth Lajos demokratikus Magyarországgal kimondotta, a demokrata szellemű magyar és román lakosság tüntető menete még aznap este Unió-utcára és Wesselényi-utca-ra keresztelte át Kolozsvár két szép utvonatát. Még a táblák is kikerültek aznap az utcák sarkára.

Őseink példájától messze elmaradtunk, de legalább négy héttel a németek kiűzése után illenék már megemlékezni a felszabadítókról. Miért nem nevezzük a szovjetcsapatok bevonulási vonalán Vörös Hadak Utjának a Szamosfalvi-utat, s Malinowszky-utnak a Tordai-utat, ahol Malinowszky tábornok ukrán hősei legelőször érték el Erdély fővárosát? S itt, az öntudatos munkásság s a békére váró nemzetiségek városában miért nincs még mindig Sztalin-tér és Lenin-ut, az emberiség ama nagyjainak nevét megörökítendő, akik a munkásság új társadalomépítése s a nemzetek igazi testvérisége számára a fejlődés útját megnyitották?

A POLGÁRMESTER FELHÍVÁSA. November 7-e alkalmából Kolozsvár polgármestere lajragaszokon hívta fel a lakosságot, hogy fejezze ki köszönetét és hálóját a Vörös Hadsereg és a Szovjetuniónak s díszítse fel vörös zászlókkal az épületeket.

„Tisztogatási Bizottság” a vármegyén. A tisztogatási törvény értelmében Kolozsvár város és Kolozs megye főispáni hivatala mellett létrejött egy „Tisztogatási Bizottság” a főispán vezetésével. Minden adatot, mely e bizottság működésére vonatkozik, írásban kell jelenteni a „Tisztogatási Bizottság”-nak címezve. A bizottság ideiglenesen felfüggeszti mindazokat a tisztviselőket, akik a tisztogatási törvény értelmében a demokratikus elvekkel ellenkező magatartást tanúsítottak. Teofil Vescan főispán, Csögör Lajos alispán.

Kinek kell burgonya? A város lombi gazdaságában 15 holdnyi területen burgonyát termelt. Aki a közéletmezési ügyosztályon munkára jelentkezik és 10 zsák burgonyát kiás, munkadíj fejében 2 zsák burgonyát kap.

Munkára elvitt CFR alkalmazottak adatait a hozzátartozók jelentsék be a CFR-szakszervezet helyiségében (Reg. Ferdinand-ut 5., volt Varga-kávéház.)

Dr. FARKAS TIBOR sebész, nőgyógyász rendeléseit Kornis-utca 11 alatt folytatja.

A Kolozsvári Acélipari Munkás Szövetkezet Corvin-tér 3. szám alatti telepén munkáját megkezdte. Öntéseket és fém-megmunkálást, gépjavitást, mindennemű lakatos és esztergályos munkát nagyban és kicsinyben vállal.

Az ifju kommunisták összejövetele. Az Ifju Kommunisták Szövetsége vasárnap előadást tartott a Diákház zenetermében az ifjuság gazdasági, politikai és szervezkedési kérdéseiről. Az előadások között az ifjak Ady és Petőfi verseit szavalták. Nagy István egy novelláját olvasta fel a munkásifjuság életéből. A rendezőség felhívja az ifjuság figyelmét további összejöveteleire, melyeken politikai, társadalmi és kulturális nevelést kapnak.

DR. BERGER SALAMON med. univ. rendel 1—4-ig. Jókai-u 29. Bejárat Fogoly-u.

Meghívó. A Csizmadia Szakosztály folyó hó 9-én délután 3 órakor újjászervező gyűlést tart az Ipartestületnél. A vezetőség.

ELJEGYZÉS. Lakos Mária magántisztviselő Ujvidék és Nagy László elektrotechnikus Kolozsvár, jegyesek. 167

Figyelem. Felhívjuk üzletfeleink figyelmét, hogy irodánkat áthelyeztük saját székházunkba, a Kossuth Lajos-utca 21. szám alá. Egyben kérjük üzletfeleinket, hogy tekintettel az inkasszónehézségekre, valamint a lakásváltásokra, sziveskedjenek saját érdekükben irodánkban díjfizetés eszközlése végett felkeresni. Hivatalos órák délelőtt 9—1-ig. Agricola-Fonciera Biztosító Részvénytársaság.

DR. TRAUB VILMOS sziv-, tüdőszakorvos újból rendel Hegedűs Sándor-u. 4. sz. alatt. 165

A kolozsvári Ipartestület Orás- és Nemesfémipari Szakosztálya november 8-án délután fél 3 órakor újjászervező gyűlést tart az Ipartestület gyűléstermében.

KEDDEN, november hó 7-én az orosz forradalom évfordulója alkalmából Kolozsvár dolgozói általános munkaszünetet tartanak. Délelőtt fél 10 órakor a munkásság ugyanazon a helyen gyűlékezni, mint az október hó 29-én megtartott népgyűlésen.

Be kell jelenteni a lisztkészletet. A lakosság mentől magasabb kenyér-fejadagjának biztosítása érdekében elrendelem, hogy jelen rendelet megjelenésétől számított 48 órán belül a város minden egyes lakosa személyenként 3 kg.-ot meghaladó lisztkészletét a Városi Közellátási Hivatalnál (Farkas-utca 4.) jelentse be. Figyelmeztetem a lakosságot, hogy a lisztmennyiségek elrejtésére vonatkozó próbálkozások a statáriális eljárás szabályai szerint a legsúlyosabban büntetendők. A lisztmennyiségek bejelentésére vonatkozó határidő elteltével az erre a célra kiküldött ellenőrző bizottságok szigorú házkutatást fognak tartani. Az átadott lisztmennyiségeket azonnal értékelik és ellenértéküket a Városi Közellátási Hivatal pénztáránál (Farkas-utca 4. sz.) kiegyenlítik. — A polgármester.

Dr. CSEKE PÉTER belklinikai orvos újból rendel Fő tér 14 sz. alatt. 2—4-ig.

A kolozsvári Famunkások Termelő Szövetkezete (volt ERBA-gyár) vállal mindenféle famunkálatot, tömegcikkek gyártását. Háztartási és gazdasági cikkeket, épület- és butorberendezéseket bármilyen mennyiségben készítünk és javítunk, gyorsan és pontosan. Felvilágosítás irodánkban, Gutenberg-utca 11. és a Kolozsvári Termelő és Értékesítő Szövetkezetben, Deák Ferenc-utca 9. II. emelet.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Mindazon barátoknak, kartársaknak és ismerősöknek, akik forrón szeretett feleségem elhunytá alkalmával részvétükkel fájdalomukat nyhiten igyekeztek, ezuton mondok köszönetet Szógi Sándor és családja.

GYÓNI GÉZA:

Utolsó tánc

*Most roppannak a roppant eresztékek;
most bomlanak a bárgyú babonák.
Vágják már, vágják a szent kések
a zabolát, a zabolát,
Retteg a hajcsár; megfordult a csorda,
papok, poéták fel az oltárookra!
Zengjen a völgy és minden bús halon:
Forradalom,
téged szomjaztunk eleitől fogva.*

*Tealád ágyaz minden vércsatorna,
könnymosta árok, verejték-folyó;
penészes gög, úri tivornya,
pince-salak, nyomor-kokó;
tealád ágyaz minden arany-trágya,
valahol gyűlik gyűlölt garmadába —
te kelsz belőle fényvel gazdagon:
Forradalom,
nyomornak s fénynek lánghajú leánya.*

*Akít te ölelsz, elsápad a zsarnok,
dúsak erében megdermed a vér.
Tárnák mélyén hosszánna harsog:
trónjára a nép visszatér!
Bújjk a kajcsár: ostort fog a csorda;
nyomor és bőség most indul birokra.
Forr a harag már minden kettanon, —
Forradalom,
te fütöd: Isten égő csipkebokra.*

*Szent arcod előtt leborulok térdre —
távoll bús nép keserű fia.
Úri herék sok rab eselédje
jajgat bennem, mert rád kell várnia;
rád, akit oly rég elnyomott az álom
(úri beléndek altatott és mákony)
s most ébredsz frissen és fiatalon,
Forradalom —
s végig táncolsz a vérszagú világon.*

Krasznojarszk, 1917.

Munkáscsapatok élesztik fel Kolozsvár sportéletét

KMSC—Dermata 3:2 (0:1)

Kedden az SC Victoria mutatkozik be

Játékterein közönsége örömmel állapíthatta meg, hogy a békés berendezkedés újabb jeleként a sportélet is pezsdülni kezd Erdély fővárosában. A KMSC nyomában a Dermata-üzemek labdarugó együttese is az újjászervezés útjára lépett.

Vasárnap délután a városi sporttelepen történt a két munkáscsapat első őszi találkozója mintegy 800 néző előtt. A következő összeállításban játszottak:

KMSC: Seprényi — Tóth, Vass — Nagy L., Fülöp, Bálint — Chiorean II., Ferenczi, Bonyhádi, Reinhardt, Negrutiu (Hodis).

Dermata: Fábán — Szalóki II., Enghi — Balogh, Demeter, Kalló — Szalóki I., Mátéfi, Bulik, Pálfi, Both.

Az utolsó félórát leszámítva, kissé szeszesebb játékot mutattak az ellenfelek, helyel-közrel azonban az iram kielégített. Az első félidőben a Dermata többet támadott, de csatársorának akciói sorra befejezetlenek maradtak. A KMSC támadásai veszélyesebbek voltak, a belső harmas azonban csak szögletek sorozatát tudta elérni.

A 36. percben Bulik erősen les-

gyanus helyzetből a kifutó Seprényi mellett a hálóba helyezte a labdát. 0:1. Szünet után mindkét részről több gólhelyzet adódott, majd az utolsó félórában szembetűnően emelkedett a játék színvonala. A KMSC technikai fölénye kezdett érvényre jutni. Lelkesen rohmozott és a 27., a 29., majd a 35. percben Bonyhádi góljai révén biztosan győzött. A 43. percben a Dermata részéről Tóth védelmi hibájából Bulik szerezte meg a becsületgólt. 3:2. A szögletarány 9:4 (4:1) a KMSC javára.

Jók voltak: Seprényi, Tóth, Vass és Bonyhádi, illetve Enghi, Demeter és Kalló. Józsay a mérkőzést bizonytalanul vezette.

Ma, kedden délután fél 3 órakor újabb sporteseménye lesz Kolozsvárnak. Négyévi megszakítás után a Victoria SC, amely ez idő alatt Tordán működött, ismét pályára lép Erdély fővárosában. Közönségünk igen nagy érdeklődéssel tekint a multban nagy rokonszenvet kiérdemelt egyesület bemutatkozására elé. A KMSC lesz a Viktoria ellenfele. A két csapat találkozója igen jó sportnak ígérkezik.

A Vörös Hadsereg csodája

Hol számították el magukat Hitlerék?

LENIN

1917-ben győzött a forradalom, de ezzel egyidőben lesben álltak az ellenforradalmi erők s fehér és ántánt tiszték vezetése alatt kisebb-nagyobb hadseregeikkel az ország belseje felé hatoltak. A németek Pétervár (a mai Leningrád) ellen nyomultak, az angolok partraszálltak Archangelszknél. A belső részek ellátása majdnem lehetetlenné vált. „A szocialista haza veszélyben van!” — jelentette ki Lenin. Es éppen úgy, mint valamikor nálunk Kossuth „Veszélyben a haza!” — jelszavára, nemsokára milliós tömegek nőttek ki a földből és kiverték az ellenséget a szovjet-államszövetség területéről.

E siker titka ugyanaz, mint 48-as szabadságharcunké: a szellem, a hit, a nép háboruja. 1918 február 23-án megverik a németeket Pszkovnál és Narvánál. Ez lett az ifju Vörös Hadsereg születésnapja.

Az ellenforradalom leverése két évig tartott. Sztalin 1918 június 6-án a Központi Bizottság megbízásából Caricinbe (a mai Sztalingrádba) érkezik, ahol megszervezi a fehérek elleni védelmet, megtszítja a várost és biztosítja ezt az ellátás szempontjából fontos volgai kikötőt.

Délen Kornilov tábornok, délkeleten Denikin, Archangelszknél Miller, Pétervártól délre Judenics nyomul a vörösök ellen, de Lenin parancsára 1919 tavaszán már 3 millió proletár áll fegyverben. Bevezetik a hadkötelezettséget, visszaveszik a megbízható tisztakat, eltörlik a tiszték választását és helyreállítják a fegyelmet.

Frunze délen és délkeleten, Kujbisev Szamara környékén, Vorosilov és Budjennyij Ukrajnában és a Krim-félszigeten veri vissza az ellenséget, akinek a kezéből többnyire már a harcok előtt kihull a fegyver a forradalom vívmányainak hallatára.

Kolcsak csapatait is kisöprik Szibériából, úgyhogy 1921-re

megkezdődhetett az építés és a szervezés időszaka. Az ellenforradalom leverésében a főmozgató majdnem minden arcvonalon Sztalin volt, akit a Munkás és Paraszt Védelmi Tanács mindig a legfontosabb helyekre küldött.

Amikor Németország felmondta a locarnói szerződést, a fegyverkezés sürgőssé válik. Ezt a munkát 1934-től Vorosilov hadügyi népbiztos végezte és megtszította a hadsereget a Tuhacsevszkij-féle szabotálóktól, a mai hadsereg teljesítményeit azonban már Timosenko alapozta meg, aki 1940 tavaszától átveszi a parancsnokságot a hadsereg felett.

1941 június 22-én Németország megtámadja a Szovjetuniót, aki ezzel az eshetőséggel számolt ugyan, de még nem volt készen. Bár akkoriban Németország volt a világ legelső katonai hatalma, győzelmi eshetőségei mégis a gyors lerohanástól, a villámháboru-taktikától függöttek.

Sztalin a visszavonulást rendelte el, mert a lerohanás ellen egyetlen védekezés csak az lehet, hogy a támadást hátrább kell felfogni. Így kapaszkodott meg a Vörös Hadsereg Moszkva előtt és Rosztovnál.

A német hadvezetés teljesen tájékozatlan volt a szovjet tényleges erejéről. Hitler elcsapta Brauchitsch és Halder tábornagyokat, akik a téli visszavonulás mellett kardoskodtak, mert előre látták a katasztrófát. A németek abban a naiv hitben ringatták magukat, hogy belső forradalom fogja a Szovjetuniót szétmorzsolni, népei örömmel üdvözlék a német hadsereget és a szovjet csapatok vezérei minőségileg alatta maradnak a német tábornokoknak. Ebben a téves feltevésben a németek arra készültek, hogy vezetési előnnyel egyenlítik ki az oroszok számbeli tulsúlyát.

De Vorosilov, Timosenko, Budjennyij, Zsukov és a többi

tábornok magas állása ellenére is elvégezte a hadiakadémiát és állandóan képezte magát. Lefordították és tanulmányozták a világ összes katonai irodalmát, úgy hogy vezetői képességüket az egész világ katonai szaktudományából merítették. Belső összeomlásban reménykedni pedig örültség volt, mert éppen a hazafias szellemben rejtett a Vörös Hadsereg ereje. Annyira szilárd a küzdőakarata, hogy Molotov ez év tavaszán már bejelentette, hogy az egyes szövetséges államoknak külön hadügyi népbiztosuk és önálló hadseregük lesz.

1942 végétől Németország egyik halálos csapást a másik után kapja. Sztalingrád, Bjelgorod, Charkov és az idei nagy támadások városai jelzik ennek fontos mozzanatait, de megállás nincs, mert ennek a küzdelemnek magasabb célja van: a népek békéjének végleges biztosítása egy olyan társadalomban, ahol a demokratikus fejlődésnek akadályja nincs.

Eppen úgy, mint ahogy Nagy Sándor s a római birodalom hadvezérei egy új latin és hellenisztikus kultúra alapjait rakták le, ugyanúgy rejlik a friss haladás csirája a Vörös Hadsereg előnyomulásában. Ez az idő parancsa! E hadsereg győzelme nem esetleges, mert mögötte egész országok, világrések erőkifejtése és törekvése rejlik. Ez kölcsönöz a katonának olyan erőt, mely csak a népháború és szabadságharcok teljesítményeivel hasonlítható össze.

Ez a szabadságharc idővel az egész világ szabadságharcává vált a hitlerista imperia-lizmus ellen. Egységes akarat, a győzelem közeli tudata, a kivitelezésekben megnyilvánuló klasszikus egyszerűség, a világ képének haladó átalakítása: ez a Vörös Hadsereg sikerének a titka.

Orosz-magyar találkozás

Barátom énekantár, az ősi magyar dalok rajongója.

A multkoriban orosz tiszt volt nála beszállásolva; bizalmatlan, gyanakuvó, mogorva.

Barátom nem sok ügyet vetett rá, hiszen háboru van. Természetes érintkezési forma győző és legyőzött között.

Mint rendesen, leül a zongorához és belekezd egy dalba.

— Fúj, süvölt a Máttra szele... szárnyal a dallam, mintha végtelen pusztákon nyargalna a zabolátlan szél.

Csodálatos hatása lett ennek a melódiának. Az orosz tiszt felugrik, megrázza barátom kezét és tört német nyelven bocsánatot kér eddigi fagyos tartózkodása miatt:

Nézem a titok nyitját, a hangjegyfüzetet, melyben békésen meghuzódik egymás alatt a magyar és a megfelelő cseremisiz dallam: népi kincsünk, ezeréves örökségünk.

Olvasom hozzá Kodály Zoltán szép bevezető szavait:

„IV. Béla királyunk elküldte Juliánuszt, hogy megkeresse az őshazában maradt magyarokat. Nem azért, hogy visszatérjen hozzájuk, hanem hogy őket hívja ide, az európai magyarságot megerősíteni.

Béla király nem kaphatott segítséget a keleti testvérektől, Magna Hungáriát elsöpörte a tatárjárás. De nem nyomtalanul. Néhány dallam ma is egyformán szól a Duna és a Volga mentén, másfélszer esztendő s háromezer kilométer távolságán át. Mit tizen nekünk ez a zene? Azt, hogy addig élünk, míg nem feledjük, mik vagyunk.

Mi nem akarunk visszatérni az őshazába. Ami megtartott Európában iddig, majd csak megtart ezután is. Mi lehet ez? Nem az, amiben alkalmazkodtunk, hasonlókká lettünk környezetünkhöz, hanem amiben különbözünk tőle. Hiszen, ha mindenben hasonlókká lettünk volna, eltűnt volna a magyarság.

Igy is sokat lelett régi mivoltából ezer év alatt. De megtartotta külön lelkiségét. Annak két legmegfoghatóbb nyilvánulása: a nyelv és a zene.

Ez a zene különbözik minden szomszédunkétól, de csodálkozva látjuk egy idő óta, — meglepően egyezik a Magna Hungária táján lakó népekével.

Akármielyen jól megismeri valaki népezenéket: csak a rokon népekre való kitekintés adja meg a képnek a távlatot, a mélységet. Megtanuljuk ebből: nem vagyunk egyedül a világon. Kulturánk egy nagy, régi keleti kultúra nyugatra szakadt, itt gyökeret vert, csoládosképpen máig megmaradt sarja. Ami rokonnépek daláiból pontosan egyezik a miénkkel: ősi közösség, rögtön megértjük. Ami különbözik, annak idegenszerűsége hamar eltűnik, ha foglalkozunk vele. De az elütőbb jellegűek is közelebb állnak hozzánk, mint bármely más zene. Mintha lelkünk legmélyére világítanánk. A magunk ismerete mélyül tőlük.

Eddig Kodály Zoltán vallomása. Mit jelentenek ezek a szavak? Programot!

Ha nem is közös már a nyelvünk, de érzéseink, hangulataink gyökerében, a dallamok mélyén ott rejlik még ősi rokonságunk.

Énekantár barátom és az orosz tiszt az alföldi és a volgamenti dallamok azonosságára ébredt, innen a kézfogás szívélyessége s az új szép barátság.

Legyünk új Juliánuszok, testvérek a kultúra minden területén, mert meggazdagodhatunk belőle. Az orosz-magyar találkozásból magyar kulturánk sajátos keleti vonócai frissülhetnek fel, nemcsak a közös mult, hanem a közös népi felemelkedés, a közös népi vágyak és igények értelmében is.

Ez felszabadulásunk magyar öröme.

HOMONNAY HUGO

FORRADALMI EMLÉKÜNNEPÉLY

Az orosz lorradalom 27-edik évfordulója alkalmából a Népvédelmi Egyesület kedden délután 4 órai kezdettel ünnepi estet rendez a Nemzeti Színház helyiségében. Az est műsora a következő:

I.

1. Orosz himnusz.
2. Az orosz lorradalom 27-ik évfordulójának román és magyar nyelvű méltatása.
3. Jancsó Adrienne: Petőfi-, Ady-, József Attila-versek.
4. Bretán András: Román műdalok.
5. Fehete Mihály szavaltatai. Illyés Gyula: Dózsa György beszéde a ceglédi piacon. Majakovszky: Lenin halálának emlékezete.

II.

6. Roesler Edmund: Chopin-művek.
7. Dr. Bretán Judit: Román szavaltatok.
8. Borza Gabriel: Román népi dalok.
9. Nagy István felolvas Maxim Gorkij írásaiból.
10. Kőműves Nagy Lajos szavaltata. József Attila: A város peremén.
11. Internacionálé. Előadja a zenekar.

HELYÁRAK 1—10 PENGÓIG

APRÓHIRDETÉSEK

Hirdetéseket délelőtt 8—11 óra között veszünk fel.

LAKATOS tanulókat felveszek, vas- és faredőnyjavítást vállallok Bányai, Tordai-ut 19. 64

FELSZÓLJOM Kun Jakab Vár-utca 10. alatti lakos megbízottjait, hogy a náluk elhelyezett összes értékeket hozzák el a Szentegyház-utca 10. alá. 114

JUTÁNYOS áron kosztot keres újságíró. Cím: kiadóba „Azonnal” jeligére. Gr.

JÓKARBAN lévő rekamiét megvételre keresek. Cím a kiadóban. Gr. 5

BÉLYEGGYÜJTEMÉNYT és Turul albumot megveszek. Szentegyház-utca 1. II. 5. 134

NIKKELEZÉST, krómozást, csiszolást és lakatosmunkákat vállallok. Szlezák fémpipari üzem. Deák Ferenc-utca 24. 126

CIPÉSZMŰHELY berendezéssel bérbeadó. Cím: Monostori-ut 45. szám. 137

KÉZZEL, VAGY GÉPPEL FOTOTT gyapjufonalat bármilyen mennyiségben átveszek. Török-kötőde, Hősök-tere 20. 140

ÉRTESÍTÉS. Técsi pedikűr és tyukszemvágó újra a közönség rendelkezésére áll. Főtér 27. 141

KÉZI kötőtruha és kabát készítését vállallok. Nagy-nővérek, Pap-utca 38. szám. 157

BUTOROZOTT szoba, ugyanott egy kis szoba, munka ellenében kiadó. Honvéd-utca 57. 158

BUTOROZOTT szoba, különbejárattal, kétágyas, parkettes, fürdőszobahasználattal kiadó azonnalra. Értekezni Tordai-ut 45. 123

MEGVÉTELRE keresek egylovas azekeret, vagy egész fogatot. Dézsma-utca 5 szám. 181

KIADÓ asztalosműhely gépekkel és teljes felszereléssel. Tyorán, Földész-utca 32. 180

EGY butorozott szoba, fürdőszobahasználattal kiadó. Cím: Mussolini-ut 98. I. em. 8. ajtó. 187

KÜLÖNBEJÁRATU, kifogástalan, butorozott szoba központban, fürdőszobahasználattal kiadó. Cím a kiadóban. 199

FEHÉR-kalapszaküzlet tisztítást és vasalást vállal. Unió-utca 21. sz. 191

BUTOROZOTT szoba és egy kisebb szoba fürdőszobával kiadó. Hosszu-utca 33. sz. 192

EGY jóforgalmu vendéglő betegség miatt azonnal eladó. Cím a kiadóban. 193

VILLANYSZERELŐ tanuló felvesz Both Gyula víz- és villanyszerelő, Fellegvári-ut 1. szám. 190

EGY kisebb és egy nagyobb kézi-hajtású terménydaráló eladó. Megtekinthetők Majális-utca 3. sz. I. emelet. 195

EGYEDÜLÁLLÓ nő lakást kaphat. Főtér 14.. földszint jobbra 6. 185

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba kiadó. Cím a kiadóban. 184

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba fürdőszobahasználattal kiadó. Cím a kiadóban. 184

CIPÉSZEK figyelmebe! Cipőfelsőrész készítményt megkezdtem. Lajtár Imre, Szappan-u. 13. 179

ÓNÁLLÓAN dolgozó masamódot azonnal felveszek. Sigmund Miklósné kalapszalón, Minorita-u. 2. 183

KIADÓ utcai szoba butorozva, vagy bu or nélkül. Trefort-utca 39. 180

KVARTÉLYT kaphat egy magános nő. Kajántói-ut 221, délután 4 órakor. 182

BUTOROZOTT szoba kiadó I. em. utca 4 sz. alatt. 194

ZONGORATANITÁST új ol megkezdem, esetleg gyakorlattal is. — Lászlóné, Gömbös Mária. Szentegyház-utca 23. I. em. 189

VILLALAKÁS, 4 szobás, összkomfortos, Kőlesey-utca kiadó. Cím a kiadóhivatalban. Gr. 7

LEGUJABB

Károlyi Mihály ellenállásra szólította fel Budapest népét

József főherceg Hitler zsoldjába állott

LONDON, november 6. (Rádió.) A Londonban működő Magyar Tanács elnöke, Károlyi Mihály, üzenetet intézett Budapest lakosságához, melyben felszólítja őket a hidak és középületek rombolásának meggátolására. „Ne engedjétek, hogy a németek feláldozzák a fővárost csupán csak azért, hogy Bécs pár nappal később essék el. Ne tőrjétek, hogy a nyilas cinkosok ellenállás nélkül garázdál-

kodhassanak s elodázzák azt a napot, amikor az igazságszolgáltatás keze le fog sújtani rájuk! Budapest népe! A ti kezetekben van a sorsotok!” — fejeződik be a felhívás.

KOLOZSVÁR, november 6. A budapesti rádióban vasárnap este felolvasták József főherceg üzenetét a magyar néphez, melyben őket további harcra buzdítja Hitler oldalán. Az öreg tábornagy, aki ugyan az első

világháboruban igen népszerű volt, de a béke éveiben tevékenysége kimerült a hősi emlékművek felavatásában, azt igyekezett bebizonyítani, hogy ez a háború a magyarságra nézve az életet vagy a pusztulást jelenti. Az a tény, hogy a Szálasi-propaganda minden régi tekintélyt mozgósítani igyekszik, arra enged következtetni, hogy Szálasinak a belső rendet nem sikerül fenntartania.

Sztalin üdvözli Malinovszky tábornagyot Szolnok elfoglalása alkalmából

MOSZKVA, november 6. A szovjet tudósító iroda hadi-je lentéséből:

November 4-én Kelet-Poroszországban Goldap környékén a szovjet csapatok erős német ellentámadásokat vertek vissza.

A 2. ukrainai front csapatai elfoglalták Szolnokot, a fontos vasúti gócpontot, továbbá a Duna-Tisza közén előnyömulva birtokbavették Ceglédet, Abonyt és még több mint 40 más helységet.

Október 3-án a szovjet csapatok 41 harcocsit lőttek ki.

MOSZKVA, november 6. A szovjet tudósító hadijelentése közli, hogy Budapest irányában a támadó előnyömulás tovább folyik és ennek során a Vörös Hadsereg elfoglalta Üllőt és Taksonyt.

A legutolsó két nap alatt 3000 magyar és német foglyot ejtettek és ezzel az e területen ejtett foglyok száma 10.518-ra emelkedett.

A keletporoszországi ellentámadások visszaverésén

kívül a többi arcvonalon lényegesebb harciselekmény nem volt.

MOSZKVA, november 6. Sztalin marsall üdvözölő táviratot intézett Malinovszky tábornaghoz Szolnok elfoglalása alkalmából, melyben

elismerését és köszönetét fejezi ki az ennél a sikernél közreműködő csapatok teljesítményeiért. Moszkva a szokott üdvözlésekkel üdvözölte a 2. ukrainai arcvonal hős katonáit.

Sorsdöntő órákat él Budapest

Londonból jelentik: Pestet Budával összekötő Margit-híd három hatalmas robbanás után beomlott. A hidon haladó gépjárművek és járókelők a mélységbe zuhantak. Az áldozatok száma még ismeretlen. Feltételezhető, hogy szabotázs-cselekményről van szó.

Candelius, a londoni rádió hirmagyarzója írja: Az orosz seregek Budapest kapuit döngetik. A németek elkecseregett késleltető harcot folytatnak magyar földön, hogy Hitlernek minél több ideje legyen a németországi belső erődítmények kiépítésére. E cél érdekében képesek feláldozni a magyar fő-

város lakosságát és rombadönteni Budapestet. A náci propaganda ugyanis azt hirdeti, hogy Budapestet minden erővel meg akarják védeni az oroszokkal szemben. Minden elmuló nap csak súlyosítja a magyar nép szenvedéseit. Ezért minden magyar ember kötelessége, hogy régi szabadságszeretetével és eltökéltségével résztvegyen a megszállók és Szálasi-féle bérenceinek elűldözésében és vonuljon ismét Bécs ellen, mint már annyiszor a magyar szabadságharcok történetében.

ANGORA nyul és ketrec eladó, Rákóczi-ut 73. 156

MINDENNEMŐ asztalosmunkát vállallok, Pataki-u. 1. 151

MAGAS jutalmat adok annak, ki nyomra vezet elveszett butoraim, zongorám kézrekerítésében. Butoraimat a Gyufagyár-utcai Batz-telepről vitték el. Cím: a kiadóba kérem. 150

KÖZPONTBAN, egyszemélyes butorozott szobát keresek. Cím a kiadóban. 153

KÖZPONTBAN 1 vagy 2 szobakonyhás üres lakást keresek. Cím a kiadóban. 154

TISZTVISELŐ azonnali elhelyezkedést keres bármilyen irodában, vagy kereskedelmi vállalatnál. Cím a kiadóban. 147

VESZÉK 10 mázsa takarmányrépát és egy angoragyapju kártológépet, Kazinczy-ut 52. 155

ELUTAZÁS miatt azonnal eladó egy háló és más butorok. Madách-utca 11. szám. 148

KOMOLY, megbízható urileány lakótársnőt keresek. Érdeklődni: Deák F.-u. 22., házfelügyelőnél. 145

JÓKARBAN lévő betoncserep gépet keresek lemezekkel megvételre. Cím a kiadóban. 144

AZONNALRA kiadó három szoba, konyha, fürdőszoba, kamra butorral, esetleg nélküle. Ugyancsak 1 szoba, konyha. Megtekinthető bármikor Fellegvári-ut 82. Értekezni lehet 2—3 között Katz Sándornál, Szen lélek-u. 3., II. 149

ANGOL és más nyelveket gyors eredménnyel tanít dr. Balersdorf Teréz, Mikó-u. 8. 174

TARTÓSHULLÁMOT legjobban és szép frizurák festése Siposnál, Horthy-ut 16. 103

43 SZ. UJ fertibakancsot elcserélnék 40. sz. uj női baka ccsal. Címeket „Bakancs” jeligére a kiadóba kérek. 169

GÉPIRÓNÓ délutáni állást keres „3—6” jeligére. 162

TELJES ellátást kaphat idősebb férfi. Házasság lehetséges. Házam is van. Cím a kiadóban. 173

ROMÁN, magyar gépirónó állást keres. Cím: Deák F.-u. 22. sz. földszint. 145

MÉLY gyermekkocsi eladó, Arany János-u. 15. 170

EGY butorozott szoba fürdőszobahasználattal kiadó. Cím a kiadóban. 176

BUTOROZOTT szoba fürdőszobahasználattal 1 személynek központban kiadó. Cím a kiadóban. 177

SOLYMOSSY Viola zongoratanárnő tanítását megkezdi, Deák F.-u. 4. 178

DIJTALANUL szobát adok közepkoru uriembernek vagy gyermektelen házaspárnak. Érdeklődni: Apponyi-utca 34. 163

CUKRÁSZDÁBA, könnyebb beteg mellé takarítást vagy házvezetőni állást vállallok. Cím a kiadóban. 166

KIADÓ 2 szoba, konyha felnőtteknek, Majális-ut 51. 168

EGY-KÉT személy részére butorozott szoba fürdőszoba használattal kiadó, Szász Domokos-u. 13. 170

KERESEK megvételre jókarban lévő asztalkemencét. I. F. Bethlenkert-utca 32. 161

Szerkesztő BALOGH EDGAR

A szerkesztését felel NAGY ISTVAN